

www.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ШКОЛСКИ ЛИСТ.

Брой 21. У Сомбору 15. Новембра 1868. Год. X.

„Хоћемо верозаконске школе, и желимо да се о обштем трошку издржавају.“

То су речи, које су прва скупштина србских учитеља у Банату 31. Августа о. г. јединогласно и са највећим одушевленим изговорила; то је жеља, коју зборови окружни србских учитеља у Ст. Бечеју и у Сомбору, јединодушно изјавише, а сад већ слободно се рећи може да је то жеља и сваког правог Србина, ком срдце за благо рода свог бие.

Мио нам је, што је у 15. и 16. броју овога Листа у свет пуштени „Глас једног Србина“ погодио и предказао обшту жељу свију правих Србаља, те да је сада већ постао гласом свију Србаља, гласом целог народа нашег.

Док ово пишемо, законски предлог о јавном васпитавању и обучавању изнешен је по ново на стол представничког дома у оном виду и садржају, како га је саборски одбор, саслушавши и мишња из разних крајева Угарске позваних струковњика, преиначио, и докле Лист овај читаоцима у руке дође, дотле ће се већ јачично и закон на основу предлога тог донети.

Познавајући околности с поузданим се надамо, да ће се автономия верозаконских школа у пуној мери уважити, и да ће ове школе само под врховним надзором државне власти стајати, а никако се у управу и надзор њихов жупаниски школски одбори и надзорници мешати неће, и по томе надати се можемо не само обстанку него и повољном напредку наших србских народних школа, особито ако се од стране наше свуда и својски настојавало буде, да нам се школе наше, по смислу закључка нашега сабора од 186%, односно по смислу краљевске уредбе, коју читаоцима нашим у пређашњим и у овом

броју саобштитемо, уреде. Од нас дакле самих зависиће одсада процветањ наших србских школа већ и по томе, што ће се комуналне школе подизати само у оним местима где становници нису вољни имати другчињх школа, и где држава то за нужно нађе, па и саме ове школе са педагошкога гледишта ће на поштриванј и на подстрекаванј к напредку добро уређених верозаконских школа служити моћи.

Найпречи послови, које нам сада радити ваља да своје верозаконске школе одржимо и унапредимо су ови: Утврдити нам ваља пре свега у споразумлењу са обштинским представницима других вероисповеди, да наше србске школе, на основу постојећих школских фасаја, и у будуће примају од местних сеоских и варошких обштина сва она благодјенија, која досада уживаху. Тим ће се за свагда обезбедити обстанак наших школа. А почем се за известно држати може, да ни суграђани наши римске и еванђеличке вере своје верозаконске школе за љубав комуналних напустити неће; то би се у зајничкој слози с њима доконати могло, да се и школски 5% додатак, као и $\frac{1}{100}$ од земљ приликом одлучења нашњака добивене, на издржаванј местних верозаконских школа обраћа. При овоме пажљивим чинимо наше обштинаре, да се свуда, где е то по нас пробитачно, својски заузму, како би се и та припомоћ школи Србској, по суразмјри иманя и државног данка србског становништва, а не по броју душа, давала.

Досада е у најглавниим нашим обштинама по праву патронатском учитель избирао грађанско представништво. По смислу закључка србско-народног сабора од год. 186 $\frac{1}{2}$, односно по §. 20 устројства србских народних школа (види бр. 20. Школ. Листа стр. 373) од сада право избора учителя и местног надзора школског припада србским црквеним обштинама. С тога би ваљало да све наше грађанске обштине, особито варошке и дистриктске, по примјру Новосађана, у својим представничким скупштинама што пре закључе, да се избор учителя и надзор над верозаконским школама пренесе на дотичне црквене обштине, тако да римљани себи, а православни себи учитель бирају и на своју школу назе, при свем том што ће школе те на издржаванј своје из варошке или сеоске благајнице суразмерну помоћ добити.

Ово што овде споменуемо, нужно е да се свуда у дјјство приведе пре него што закон земаљски о уређењу школа у живот ступи, да не би случајно са наше нехатости најбољ

наше школе изван домашая управе и надзора автономних наших верозаконских школа остале.

Обезбедивши тако наше србске народне верозаконске школе, валя нам се заузети око тога, да се врховна и диоцезанска управа наших школа повери оним мужевима, кои са свога одушевљена за цркву, школу и просвету, са свог поштеног карактера, и са стручнога знања поверенѣ народа у пуной мери за службу, и од коих се с поузданѣм надати можемо да ће школу нашу, на темелю, кога е врстни и многозаслужни Господин Др. Натошевић поставио, одржати и у сваком погледу унапредити тако, да кадра буде с најбольим школама народним у отачбини нашој надтицати се, задржавши притом свой чисто србски и православни значај, и васпитавајући младо Србство у духу светога православия и миле народности наше.

У Сомбору 5. Нов.

В.

ИЗВОД

из уредбе о уређењу црквених, школских, и овамо односењих се фундационалних дѣла Православне-Источне Србске Митрополие.

О СРБСКИМ ШКОЛАМА.

(Продуженѣ.)

§. 42. Школска власт има се постарати, да се у већим варошима и мѣстима главне школе дигну.

§. 43. Главна школа има 4 разреда са 4 учителя и свога собственог управителя.

§. 44. Учитель и управитель главни школа наименуе главна школска власт на предлог дотичне общине.

§. 45. За учитель главне школе могу само они предложени бити, кои су од испитне комисије проглашени, да су способни за учитель на главной школи.

§. 46. За управителя главне школе може едан од учителя те школе или друго кое за то способно лице предложено бити, коем се има суразмерна награда одредити.

§. 47. Учителѣма на главной школи додаю се десетогодишњи прилози у §. 14. споменути, ако би плата 600 ф. а. вр. и прешла.

§. 48. У главной школи учи се окром оних под §. 32

назначених наука и оком рисованя још едан език и то онај, на ком ће деца гимназијалне ил реалне науке слушати.

§. 49. Код сваке главне школе има се завести потребна библиотека.

§. 50. Уза сваку основну школу има се завести недељна или повторавајућа школа.

§. 51. Свако дете дужно е по одлусту из основне школе до края 15. године недељну школу походити.

§. 52. Ослобођени су од ове школе само они, кои другу коју школу походе.

§. 53. Рад уредног походеня ове школе важи све оно у §§. 35 и 36 наведено.

§. 54. Недељношколци мушки и женски имаю се одлучено учити, и где нема два учитеља и две школске собе, то се имаю дечаци пре, а девојке после подне на науку скупљати.

§. 55. У недељној школи има се оком повтораваня оног у основној школи свршенога читати још: наука о земљоделству и домоводству, наука о чуваню здравля и неге у болести, отечественица са повестницом србског народа и дужностима поданика.

§. 56. На науци недељношколаца има увек присуствовати ил парох ил едан члан црквеног одбора.

§. 57. За занатлиске и трговачке шегрте имаю се недељне школе завести.

§. 58. У занатлиским и трговачким недељним школама имасе учити: рисованѣ, краснописанѣ, трговачки рачуни, штилистика, просто књиговодство, и читати история заната и трговине.

§. 59. Шегрте, кои још незнаю читати, писати и рачунати, имаю учитељи за суразмерну награду у вечерњим приватним часима најпре у овом извештбати, да могу у поменуту недељну школу ући.

§. 60. Пре ослобођеня од ове школе има сваки шегрт положити испит и о овом сведочбу добити.

§. 61. За ову науку има се учитељу суразмерна награда дати.

§. 62. Србску децу грчко-источног верозакона у туђим основним и главним школама, као и у јвним и приватним институтима имаю дотични грчко-источни пароси у науци вере учити, на краю године јвни испит с њима одржати, и о томе извештај својој консисторији поднети.

§. 63. Недопушта се грчко-источне верозаконске приватне

www.школе.рoтварати оном, ко нема дозволеня на то, коє се само на основу прописане сведоче о той вештини добити може.

§. 64. И на овим приватним школама има се на краю сваке школске године одржати испит пред мѣстним школе управителѣм и има се поднети извештай предпоставлѣной школской власти.

§. 65. Свака обштина има свой школски фонд, коє се као и нѣгова каса одлучено од црквеног фонда руке, а рачуни се предаю на исти начин, као и црквени.

§. 66. Мѣстну управу над школама води мѣстни црквени одбор, коє се стара за напредак школе и деце у религиозно-моралном и педагогичко дидактичком погледу; даљ се стара: да су школска здања, намештај и опреме у добром стану, да учительима плата уредно иде, да деца школу уредно походе и да се са школским потребама добро снабдевена, да се сви школски налози точно плаче, да учитель све дужности своє точно извршує и да се школско иманѣ савестно руке и употребљава.

§. 67. У мѣстну управу школа спадаю следећа лица: а) мѣстни школски управитель; б) мѣстни парох, ако ние управитель; в) мѣстни школски старатель.

§. 68. Ова под а, и в, означена лица бира одбор од вештих люди и приятели школе, уобште коє он као најспособниє за то познає, на 6 година, и подноси предпоставлѣной школской власти на одобренѣ.

§. 69. Осим предпоменути лица имаю још и следећа у тай одбор за надзор школски ући: управители главни и средњи школа, (гимназиє, реалке, препарандиє) где их има, и по едан учитель основне, главне и средиѣ школе, коє они сами међу собом на две године изберу.

§. 70. Диєцезанску управу над школама има дотична консистория.

§. 71. Код консистория поставляю се мирски школски инспектори као референти у школской струци, и то: за Архиепископску и за диєцезу бачку 1, за будимску, темишварску и вршачку 1, за пакрачку и за горњо-карловачку 1.

§. 72. Школски инспектори мораю бити теоретично и практично изображени школски люди.

§. 73. За попуњавањ ови места разписує главна школска управа стечай, изнита дотичне консисторие за ньюво мислѣ и предлага Нашој влади едного на потврђенѣ.

§. 74. Плата школског инспектора є 1200 фор. а. вр. с.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

десетогодишњи прилози од 150 фр. а. вр. потребни путни трошкови и после 30 година службе пензија првобитне плате.

§. 75. Главну управу над свима србским народним школама има србски патријарх са главном школском власти.

§. 76. У главној школској власти е мирски главни школски инспектор референт школске струке.

§. 77. Главног школског инспектора наименуемо Ми на предлог митрополитско - црквеног савета као главно школске власти.

§. 78. Главног инспектора е плата 2000 фр. а. вр. потребни путни трошак и после 30 годишњѣ службе пуна пензија.

§. 79. На праву Нашег највишег надзора основана инспекција србски школа извршиваће се само кроз люде грчко-источне вѣре и србске народности.

§. 80. За изображаванѣ учителя имаю се устроити препарандиѣ.

§. 81. На препарандији имаю се предавати следеће науке: катихетика, библичка историја, историја црквена, тумаченѣ св. евангелија и апостола, литурѣика и типик, црквено поянѣ, славенски ѣзик, србски ѣзик са литературом и штилистиком, маѣарски и немачки ѣзик, и то прво напоменути само у препарандијама у Угарској, — далѣ педагогија са психологијом и антропологијом, методика, аритметика с геометријом, географија са отечественицом и повестницом србског народа, теоретично и практично земледелство и домоводство, наука о чуваню здравли и неге у болести, рисованѣ и краснописанѣ, хармонично певанѣ, гимнастика, и практична учительска радња.

§. 82. На препарандија вишег реда трае тецај три, а на оной нижег реда две године дана.

§. 83. Плата е професора на препарандији вишой 800 фр., а на нижой 600 фр. а. вр., уз десетогодишњи прилоге од 100 фр. а. вр. и после 30 годишњѣ службе пензија првобитне плате.

У колико постоеће за те учевне заводе посебне закладе и извори неби били довољни за њиово издржаванѣ, притећиће у помоћ народни фонд.

§. 84. Одговорно управительство препарандије има се уз суразмерну награду све на три године едном од професора предати.

§. 85. Професори препарандије имаю се приуготовити за професору на свеучилишту или на другом ком вишем заводу; заради чега се наређуе една стална стипендија од 500 фр. а. вр.

§. 86. На препарандији вишег реда има: 1 катихета, 2 професора и 1 помоћник; а на препарандији нижег реда: 1 катихета, 1 професор и 1 помоћник.

§. 87. Професоре препарандије наименује главна школска власт.

§. 88. У препарандију вишег реда примају се само, кои су нижу гимназију ил нижу реалку са добрим успехом свршили; а у препарандију нижег реда примају се и мањ приуговорљени, али никако без четир разреда главне школе; притом морају сви 16 година стари и подпуно здрави бити.

§. 89. При приманю имају се строги приемни испити одржати и о овом извештај заједно са свима сведочбама главној школској управи на одобрент поднети.

§. 90. Испитна комисија на препарандији састоји се: из главног школског инспектора као председника, дијецезанског инспектора и консисторијалног повереника као приседника.

§. 91. На препарандијама имају се завести конвикти за питомце, које ће дотична окружа издржавати.

§. 92. Плата и положај професора на гимназији карловачкој и новосадској устроявају се по пропису за државне гимназије средиња реда, а то је 800 фр. редовне плате, са десетогодишњим прилозима по 100 фр. и после 30 годишњих службе пензија првобитне плате, ако је професор испитан, другачије се сматра за привременога са 200 фр. мањом платом и то само за две године дана.

У колико закладе и извори кои постоје за издржавант тих учевних завода, неби били довољни, притећиће у помоћ народни фонд. Гимназијски патронати поднети ће уз документирани исказ доходака своих школа сваке године предрачун потреба управи народног фонда и потражити припомоћ из овога за исказани мањак.

§. 93. Професори морају државно прописану квалификацију имати.

Управителство гимназије може се само таково лице доверити, кое је прописани испит положило.

§. 94. Професоре ови гимназија постављају по припадајућем им праву дотични патронати.

§. 95. За изображавант професора гимназије одређује се една стална стипендија од 500 фр.

§. 96. У србској митрополији постоји едно богословско училиште, и то у Карловцима.

§. 97. У богословији предају се следеће науке: увод у богословију уопште, славенски језик, грчки језик, увод у св. писмо старог и новог завета, црквена историја, тълкованј св. писма, догматичка богословија, литургија, морална богословија, омилитика, пастирска богословија, педагогија са учитељским методом, омилитична упражнења устмена и писмена, црквено право, рурална економија и диететика, и црквено поянј са правилом.

§. 98. Осим догматичке богословије која се предаје на језику црквено-славенском, предају се сви остали предмети на језику србском.

§. 99. За предаванј предизложени наука постављају се 5 редовних професори и помоћник.

§. 100. Редовни професори намештају се стално.

§. 101. Плата е професора богословије 1400 фр. са 10 годишњим прилозима по 200 фр. и после 30 годишњег службеног пензија првобитне плате; а плата помоћника е 200 фр.

§. 102. Професори богословије могу бити из оба духовна, као и из световног реда.

§. 103. За изображаванј професора богословија установљава се една стална стипендија од 600 фр.

§. 104. Професоре богословије наименује србски Патријарх са србским Епископима.

§. 105. У богословију примају се само они, који су свршили вишу гимназију и положили испит зрелости са добрим успехом.

§. 106. Течај богословије траје четир године.

§. 107. Испитна комисија на богословији састоји се из патријарховог повереника као председателя, из подпредседателя и духовног референта консисторије као приседника.

§. 108. Уз богословију има се завести потребна библиотека, на коју се одређује прве године 2000 фр. а после сваке године по 300 фр.

§. 109. За подпору 33 ученика богословије из пакрачке и горњо-карловачке дијецезе дозвољава се 3960 фр.

§. 110. Плате, паушале, награде, дарове (премија), стипендије, подпоре, и т. д. опредјелене у §§. 74, 78, 83, 85, 92, 95, 101, 103, 108 и 109 носитће клиријкални школски фонд.

Први учитељски збор

околу Сомборског 17. Октобра 1868. године у Сомбору држан.

Председава најпречаснији Господин Ђорђе Бранковић протојереј Сомборски и окружни управитељ.

Присуствоваху од свештеника: г. Димитрије Поповић намесник и катихета кр. јавног учитељско-приправничког Завода, Сима Костић катихета Сомборских основних главних и основних школа, Јован Марјановић управитељ из Лалића; Лазар Крстоносић управитељ из Брестовца; Ђорђе Врачарић из Парабућа, Никола Момировић управитељ из Стапара.

Од старатеља: г. г. Сима Мириловић из Брестовца, Спиридон Милин из Лалића, Милош Бигацки из Сивца.

Од г. г. учитеља: Александар Коњовић, Ника Грујић, Ђура Тодоровић, Петар Деспотовић, Младен Средојевић, Лазар Станојевић, Стефан Арсеновић и гђа Софија Јорговићева учитељица сви из Сомбора; Давид Николић, Сава Станковић и Јован Ајдуковић из Стапара; Павао Сентомашки и Александар Јовановић из Сивца; Александар Коњовић из Брестовца; Филип Бркић из Дерања; Гавра Костић и Стева Поповић из Куле; Атанасије Иванчић из Лалића, Васа Павловић из Парабућа; Дамјан Попов из Бајше; Урош Антић из Риђице.

Од гостију г. г. Др. Ника Максимовић велики бележник у Сомбору, Милан Костић магистер Богословије из Сивца и Исидор Стојковић Архивар у Сомбору.

Седница се отвара у $\frac{1}{2}$ 10 часова пре подне свечаним појањем: „Царю Небесный.“

Бр. 1. Најпречаснији гд. Ђорђе Бранковић отвара седницу беседом, разлажући високи значај просвете у опште, а понаособ код масе народне, узносећи као нецељено сретство збор и договор.

Отворивши овим седницу, позива штовани збор, да си избором часнике конституише. На што једногласно извикани буду за перовође г. г. Ђура Тодоровић и Петар Деспотовић.

Бр. 2. Гд. председник изнаша на претрес законски министријални предлог о народним школама положени на сто законотворном телу, да збор овај своје мисли о њему изрази.

Гд. Ника Грујић прихваћа, да се из самог законског предлога овде прочита оно, што се на вероисповедне школе односи.

Перовођа чита горњи одломак законског предлога, на које

гд. председник због краткости времена прекида, укратко разлажући правац, цел и тежњу горњег предлога, навађајући за највећу опасност, која нам грози од заводења тако званих комуналних школа. А почем се сваким даном публикување већ санкционираних српских саборских закључака ишчекује, и ту аутономија у погледу подпуне народне самоуправе цркве, школе и фондације ујамчава, то да се просто пређе и специјални претрес народном сабору уступи.

Гд. Сима Костић жели, да се цео овај законски предлог просто игнорује.

Гд. Димитрије Поповић, да се не може игнорovati, већ просто само да се пређе.

Гд. Ника Грујић разлаже, да министријални законски предлог већом страном на уштрб наше народности смера, и од своје стране слаже се са предлогом гд. председника, да само иште, да о нашим народним школама само српски народни конгрес решавати може.

Гд. Ђура Тодоровић вели, да специјалном претресу горњег законског предлога овде места никако нема, али износи подпуну аутономију народну у одношајима црквено-школским и фондацијалним, подкрепљујући говор свој неопоримим доказима, проливиеном крвљу народном и законом помазаних глава свечано ујамчену самоуправу: 1. Привилегије народу Српском, услед стечених заслуга за домовину и дом Хабсбуршки дароване од године 1690, од 1691 и од 1695, које су и следујући Монарси свечано потврдили, у којима изреком стоји: „Да се Србима даје сопствена унутрашња управа по старим правима и обичајима својима.“ 2. По високом наређењу закона од 184% о грчко-источној вероисповеди, чланка XX. §. 3. свакој од државе узакоњеној конфесији већ је ујамчена и државна помоћ т. ј. да се потребе из обштих државних трошкова поднамирују. А по горњему закону истога чланка §. 8. устројење наших народних школа припада нашем народном сабору, као искључиво и једино компетентном, правовањане закључке доносити, а истим је §. држава сама себи законотворном влашћу само врховни надзор задржала. 3. А по најновијем закону о грчко-источној цркви од 30. Јуна т. ј. чланка 9. §. 3. поводом законом потврђенога одцепљења романске митрополије, породила се потреба, да свака пуним правом засебно сва горња права у погледу цркве и школе и својих фондација извршивати може, и његово је кр. Апостолско Величанство наш милостиви

www.un...
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Монарх, задржао само упражњавано врховно право надзора, вернима обе митрополије ујамчано с право о цркви, школи и фундацијама у обиму државних закона, а под председништвом својега црквеног поглавице, са завременом пријавом његовом величанству, повремено на своје црквено-школске конгресе скупљати се, ту самостално диригирати, регулирати, и ту углављено Његовом Величанству на највишу санкцију поднети, и по томе самостално руковати и управљати. Пошто би све ове фактичке околности у обзир узели, држим да би бар од чести жељу овог збора погодио, кад би се из средине ове државном Сабору петиција поднела у тој жељи, да наше народне школе само под управу нашег србског народног конгреса и његових органа треба да дођу, као и да се изјави, да је само он један по смислу горњих закона и компетентан о преустројству и уставу наших народних школа правоваљане закључке доносити. — Даље, да је молба целог овог збора, да наше народне школе и у будуће грађанске обштине издржавају, и да се, у колико је нужно, по смислу наведеног чланка и §. од 184% и државна помоћ, суразмерно по житељству и његовом уносу у државну благајницу, на подпомагање њино издаје, али задржавни свој стародревни тип, карактер свој верозаконски.

Гд. Ника Максимовић. Није за шиљање петиције на угарски Сабор из тог узрока, што би се тиме крњило право већег и пуноправног тела у том погледу, а то је србско народни сабор, а даље, што то неби од једног учитељског Збора опортуно било. — Он законски предлог с правног и политичког гледишта узима. С правног гледишта вели, да је ово предлог, који би тек закон требао да буде, и који ће, ако се од законодавног тела прими подпуну важност имати. — С политичког гледишта признаје, да предлог тај иде на уштрб нашег народног бића, да нам руши аутономију нашу, зато подпомаже предлог гд. Проте допуњујући га овим: да се овај учитељски збор није могао упустити у претрес овог законског предлога, јер то у делокруг аутономног црквеног народног Сабора спада.

Гд. Ђорђе Бранковић. Почем се овде опасност наше аутономије увиђа, то мисли, да се збор овај петицијом на Св. Патријарха обрати, и да га умоли да Србско-Народни Конгрес што скорије сазове, како би се овај против тога с правом оградити могао.

Гд. Ника Груић. Да се обазremo и на радњу других збора; навађа учитељски збор у Ст. Бечеју, који се такође пе-

тициом на Министра унутрашњих послова обратио, дакле требало би да нашу ствар међусобно подпомажемо.

Гд. Ђорђе Бранковић одговарајући на ово вели, да се, не обзирући се ни на кога прихватимо правог пута, и онаглашава опет последњи свој предлог, у коме га и гд. Др. Ника Максимовић подпомагаше.

Гд. Ђура Тодоровић. Почем мој говор видим да је одјека пустио, већ се осећам задовољен, а већини је отворен пут, коме да се наведена петиција пошље, а да опет останемо доследни.

На пошто је овим ствар, по мишљењу већине, довољно изцрпена била, овакав се закључак донесе:

Да се Његова Светост гд. Патријарх од овог збора петицијом умоли, да црквено-школски народни Сабор српски што пре сазове, да би Он народном вољом, нуждне кораке својим путем и начином чинити могао.

Број 3. Г. Председник Ђорђе Бранковић позива збор, да се посаветује о пензионалном фонду учитеља, њихових удовица и сорочади.

Гд. Петар Деспотовић: Будући је ова ствар врло важна, а почем за сад још никакав пројект о томе пред собом немамо, ни предузети се не може, с тога да се један одбор изабере, кои би предлоге, кои су о том већ на јавност изишли прегледати посаветовати се, и свој израђени операт идућој скупштини на претрес готов био поднети.

Пошто се овај предлог усвои, буду у одбор изабрани гг. Никола Ђ. Вукићевић, Ника Груић, Ђура Тодоровић, Сима Костић, Петар Деспотовић, Јован Ајдуковић, и Александар Јовановић. Уједно се и сви остали чланови овога збора позивају, да своју реч у овом предмету и писмено истоме одбору благовремено саопштити могу.

Бр. 4. Чита се цењени допис пречастне конзисторије Бачке под бр. уч. ³³/₃₀₉ из 1867, да је, услед представљења Конзисторије Бачке под 10. Октобра 1867. бр. 191 и 199 Високом министарству, да због новчане оскудице већи број учитеља на конференцијама учествовати могао није, с тог да се учитељима убог стања, кои на конференцијама учествовали буду од общине слободан подвоз и пристојна дневница дати има, предлог овај Високо Министарство наредбом својом од 7. Новембра исте године бр. 13.437 бачкој градомеђи доставило да се она о извршењу његовом састара.

Гд. Ника Грујић предлаже, да се пречастна консисторија умоли, да предлог Високом Министарству учини, да се та наредба на све учитеље распростре, јер сви знамо лоше стање свају учитеља.

Гд. Димитрије Поповић мисли, да се ова сама наредба на све учитеље раширити може, јер ми непознајемо богатих учитеља, на што се закључило:

Будући су дневнице и подвоз само г. г. учитељ, управитељ, и старатељ из Лалића, а само подвоз г. г. учитељ управитељ и старатељ из Брестовца; учитељи са старатељем из Сивца; учитељ из Дeroња и Риђице добили, то да се молба преко Пречастне Консисторије Високом Министарству поднесе, да би се свима учитељима ово накнадно издало, а у будуће да се горња наредба на све учитеље у округу овом распростре. — За дневницу, да пречастна консисторија, уз нашу молбу, своим путем нужна учини, да учитељи, управитељи и старатељи школски по 2 фор. а. в. примају.

Бр. 5. Предузета је практичка радња, и то:

1. Осми члан симбола вере предаје часни г. Сима Костић.
2. Рачун од 10—20 на памет и на табли, практично са своим ученицама; ради гђа Софија Јорговићева.

3. Приправљање за читање и писање, учење једног самогласника и сугласника са спајањем и читавањем; предаје гд. Ника Грујић.

4. Практично предавање моралне приповедке из II. језикословне читанке: „Благодарни Дивљак“; ради гд. Младен Средојевић. (Свршиће се)

Честитке Дечије

1. На имен дан.

а.

Мој поздрав искрен, пун топлих жеља,
Данашњој слави, шаљем вам ја,
Још много љета: среће, весеља,
Нека па небу вашем засја! —

б.

Мајко Стара
Бог, што ствара
Све на свету том,
Нек вас одсад,
К'о и досад
Чува својом десницом.

Нек вам дане
Осветлане
У старости вашој да,
Ето тако
Мила Мајко
Поздрављам вас данас ја.

2. На нову годину.

Ми данаске светкујемо
Ново лето, што настаје,
Па зато вам срце моје
Овај мали дарак даје.

Од младости моје ране,
За мене се ви бринете
И желите да ме сретна
За човека подигнете.

Дајете ме да се учим,
Што ће мени нужно бити,
И на добро што ће мени
Увек моћи послужити.

Вашу бригу и доброту
Уважити ја ћу знати,
Да се моји родитељи
Могу са мношвом радовати.

А Бог с неба нек награди
Вас за милост вашу силу
Па и овог нек вам лета,
Даде срећу изобиљу.

3. О крстном имену.

Стари наши прадедови
Избрали су овај дан
Да од својих потомака
Увек буде прослављан.

И данашњег светитеља,
Ког прослави вишњи Бог.
Избрали су за чувара,
Бранитеља небеског.

Ми потомци њини верни,
Исто тако чинимо,
Сећамо се својих старих
И свог свеца славимо.

Па и овај поздрав ево
Мога срца искрена,
Шиљем отче светој слави
Крстног вашег имена.

У њему вам даје свето
Обећање верни син,
Да ће увек, увек бити,
Телом, душом; „Сав Србни!“
Петар Деспотовић.*)

Д о п и с.

Сент Андреја 21. Окт. Честита у Пешти учењасе србска омладина држала е код нас ове текуће 1868. године на св. Јоана (7. Јан.) Беседу. От чистога том приликом скупљнога прихода, усердствовала е она на нашу мѣстну србску школу петдесет фор, а. вр. са тим благородним изяснением на общественога предсѣдателя послати, да се иста сума међу сиромашниѣ школске ученике као поклон раздела; коју е 5. Окт. т. л. школски управителъ, са согласием общественога предсѣдателя Благор. Г. Алекс. Николића, и Г. Јоана Перкића сенатора и школскога старателя, у присуствию Г. Георгија Јосифовића I. кл. и Г. Корнилија Чулића II. кл. учитеља, по горе положеној лепой и подражания достойной омладине жели, обе класе ученицима дѣйствително и раздао. — — Далѣ, такођер раздата е (8. Ауг.) и она от три дуката састовѣна се тако названа, Калица награда, коју е преузвѣсени Г. Венямин Калаи от Нађ-Кало, кр. коморник и сад у србском Београду стањујући Генерал-Конзул 1865. године имао милост основати. Два дуката добиѣ е Георгиј Бошковић, као најбољѣ србски език разумевајући II. кл. ученик. Трећин е дукатом одег обдарена Пелагија

*) Ове су честитке за углед стављѣне из књѣжице, коя е у прилогу бр. 20. Шк. Листа објављѣна.

Недиъ зато, што е пз християнске науке, најболѣ и највразумителниѣ отговорити знала. (Овом се наградом само те две науке и тако разделѣним новцем награђују.) — И почившим: Димитриемъ Филотиѣ и Бѣтимиѣ Попанешковиѣ доднихъ благороднимъ Нешко от Литманове основана штипендија, от кое годишњи интерес доноси 40 ф. 95 нов. а. вр. по гласу тестаменте, ест међу сиромашниѣ ученике дне 17. Септ. поделѣна. — Напослѣдѣк, и школскихъ е книга куплѣно за деветъ флоринги, и међу сиромашниѣ ученике поделѣно. И то из интереса од оногъ капитала (150 фр. а. вр.) кои е трудом и усердиѣм пештанске омладине 1864 год. набавлѣни и установлѣни.

Јошт има наша школа три друге фундације: Петра Апостоловиѣ, Елене Петровиѣ рођ. Раденковиѣ и Рахиле Арсеновиѣ рођ. Котуровиѣ. От прве добијаю годишњи о празд. Рожд. Христова мушка, а от вторе женска, све убога но школу посѣђтавајућа дѣца, цело и ново одѣло. Кад зарде виногради, у којима се исте фундације састов, буде по шесторо осморо и по десеторо мужке, а трое четворо женске дѣце одѣвено. Од треће фундације дав се у брак ступајућима мѣстима православнимъ девојкама новчана помоћ. И ова е фундација виноград. Рачуни ови трију фундација поднашаю се развидѣния ради ч. консисториуму. — Буди поред овога, о горе ставлѣним штипендијама и фундацијама извѣштај свима високопоч. Фундаторима, како от стране збора школскогъ, тако и от убоге наше, исту помоћ примајуће дечице, топла благодарност. Живима дай Боже живота и здравља, а мртвима вѣчну память и со святыми упокобниѣ.

Саобщтио

П. Р. шк. управитель.

Школске вести.

ПОЗИВ СТРУЧНИХ ШКОЛСКИХ ЛЮДИ У ПЕШТУ. Одбор земалског сабора у Пешти, кои е имао претрести и с приметбама пропратити законски предлогъ министарства просвете о уређењу школа, на препоруку верозаконскихъ поглавара свию вероисповеди позвао е био за 13. Октобер у Пешту стручне люде од свию вероисповести из Угарске и Ердеља, желећи од нихъ миѣние чути о поединимъ точкама тогъ законскогъ предлога. Између 32 стручна човѣка био е од стране Србаля само уредникъ овога Листа позван. Испитаванѣ е текло поединце у одной дворани државне куће предъ целимъ одборомъ и то 15., 17. и 18. Октобра. Сваки е школски струковњакъ добио питаня, на коя е устмено или писмено отговорити имао.

ПОДПОРЕ ЗА УЧИТЕЛѢ. Познато е читателѣма нашимъ, како е Баронъ Сина прилкомъ срећногъ порођаја Нѣногъ Величества премилостиве Царице наше пролетосъ одредио подпору за учителѣ и учительске сирочад. По гласу 4. точке основногъ писма могу учители безъ разлике вере имати право на припомоћ из ове закладе и то они:

1. Кои збогъ велике старости или збогъ другогъ каквѣгъ узрока нису у стану далѣ службовати нити могу иначе себи ужитакъ заслуживати;
2. Кои немаю толико иманя да могу себе нѣмѣ издржавати, и кои неуживаю подпору толику од кое се могу издржавати.

3. Кои су звање своје учитељско ревностно одправљали, и примерно се владали.

4. Најсиромашнији између других имају првенство.

5. На ову припомоћ имају права и сирочад учитељска и то само у том случају, ако се ради подпоре довољног броја учитеља пријавио неби.

В. Министарство већ се обратило на све дијецезанске управе школске с позивом, да имају за припомоћ ову достојне учитеље и сироте учитељске пријавити. — Учители ће уживати по 100 фр. сваке године а сироте свака по 36 фр. — Не би ли се одавде могла помоћ молити за сирочад покојног учитеља Помажког Тошковића, и негдашњег Мађарбојског учитеља Симе Увалића, која се доиста у најбеднијем стању налазе?

СРЕДСТВА ПРОТИВ ТЕЛЕСНЕ КАЗНИ. Један пруски учитељ на основу искуства свог објављује средства, која су кадра телесну каштигу у народној школи непотребном учинити, а та средства су ова правила:

1. Држати ваља ученике увек у послу час телесном час умном, и ни један часак неостављати их без посла и без надзора.

2. Настојати треба да ученицима сваку науку омилиш.

3. Кад учитељ светује, нека мало говори. Један поглед, једно маханје главом, једна озбиљна реч, нека буде у стању поправити малога несташка и непослушка.

4. Сваку погрешку чим се учини ваља спазити и исправити, и ништо се не сме кроз прсте гледати.

Старати се ваља задобити љубав деци, па до тога ствар довести, да сви ученици из љубави к учитељу и његове савете радо примају, и по њима се точно владају.

НАИМЕНОВАЊА УЧИТЕЛСКА. Темишварска консисторија наименовала је рома иског препаранда г. Димитрија Алексијевића за србског учитеља у Фенлаку. — Министарство је наредило, да има испит из србског и славенског језика у сомборском учитељшћу 1. Августа 1869 положити, иначе да се то место другачије попуни.

Будимска консисторија наименовала је г. Корнилија Чупића за учитеља у св. Андреј. Изучио с шести гимназ. разред и Богословију у Карловци, а положио је испит из Метода у Сомбору.

Бачка консисторија наименовала је за учитеља у Деспот Сентивану г. Јована Томића, који је свршио III. реални разред и препарандију у Сомбору, и проглашен је да је способан за учитеља у основној школи.

УПРАЗЊЕНО УЧИТЕЛСКО МЕСТО. У Угриновци у Петроварадинској регименти.

Дужници су криви што се Лист овај тек 30. Новембра разаслати могао. Ако се сви с предплатом непожуре нећемо у стању бити ни јуђи број издати.

Лист овај излази двапут месечно.

Цена је на целу год. три форинта, а на по год. 1 фр. 50 нов.

Издаје и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Тискано код Андрије Вагнера.